

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus JAANUAR 2014

Ühest oskusest

Teoloog, orientalist, filosoof ja luuletaja Uku Masing on kord tabavalt täheldanud, et võõraga kokku puutudes taipab inimene aina selgemini, kes on tema ise. Küllap on igaüks, kes Eestis või mujal maailmas mõnda pühakotta sattudes, võõrapärast rituaali või pidustusi jälgides või mõne teise religiooni esindajaga kokku puutudes püüdnud appi võtta kogu oma religioonialast teadmistepagasit, et nähtavat või toimunut mõista või lahti seletada. Kui möödunud suvel ühe reisiseltskonnaga Gotlandi keskaegsete kirikutega tutvust käisime tegemas, tuli reisi jooksul korduvalt ette olukordi, kus üheskoos sai portaale, võidukaari, laemaalinguid, altarimaale või ristimiskive vaadates nuputatud, keda ja millist Piibli sündmust on keskaegsed meistrid püüdnud jäädvustada või mida üks või teine sümbol tähendab. Meil oli õnne, sest meil oli väga pädev reisijuht ja juhtumisi oli seltskonnas ka paar teoloogi. Ilma nendeta oleks kirikute külastamine jäänud märksa pinnapealsemaks. Kindlasti oleks jäänud saamata see sügav elamus, mis sai meile osaks just tänu sellele, et olime ühiste jõududega võimelised nähtut n.-õ lahti kodeerima ja sõnastama.

2013. aasta kevadel ja suvel korraldas Inimõiguste Instituut koostöös Turu-uuringute ASiga uuringu „Usuvabadus Eestis 2013“ (vt täpsemalt: <http://www.eihr.ee>), mille eesmärk oli välja selgitada usuvabaduse olukord Eestis ning usuvabaduse seosed teiste inimõigustega. Küsitluse tulemusi kommenteerides mainis Inimõiguste Instituudi nõukogu liige Mart Rannut, et tänapäeval on probleemiks kujunenud nn **usuline kirjaoskamatus** (AK, Postimees, 8.6.2013), mis ei ole aga mitte üksnes Eesti probleem, vaid üldisem häda.

Usulises kirjaoskamatuses nähakse põhilise probleemina teadmatust usust, selle avaldumisest ja väljendusvormidest ning oskamatuses seostada seda tänapäeva sotsikultuuriliste nähtustega. See on aga potentsiaalseks sallimatuse, rassismi ja ksenofoobia soodustajaks, mis võib kaasa tuua konflikte usulisel ja rahvuslikul pinnal. Eestlased on usualases kirjaoskuses vägagi tagasihoidlikul kohal, küll aga näitas eelmainitud uuring, et selle pärast tuntakse muret ning olukorda soovitakse (iseäranis kõrgharidusega inimeste hulgas) parandada.

Mitu aastat oleme koguduse leerikooli pidanud n.õ avatud tundide põhimõttel: igaüks, kes ristiusu alaseid teadmisi tahab mõnel konkreetsel leerikooli õppekavasse kuulval teemal täiendada, on oodatud tundidest osa võtma. Ehkki leeritöös keskendutakse peamiselt ristiusu ja iseäranis luterliku õpetuse tundmaõppimisele, olen alati tähtsaks pidanud seda, et vähemalt üks tund käsitleks ka teisi religioone. Seda selleks, et leerilastel tekiks laiem arusaam ääretult kirevast religioosest maastikust ja sellel toimuvast ning mõistest „püha“, mille avaldumisvormid võivad meid vahel üllatada. Minu n.õ leivatöös

ei ole olnud harvad korrad, kui mõni kolleegidest on tulnud ristiusu või mõne teise religiooniga seotud teema kohta küsima. Kõige drastilisema näitena meenub küsimus jõulupühade eel, mil küsija uuris, et kui meil, luterlastel, on jõulud, kas siis ka katoliiklastel. Ei jäänud üle muud, kui noogutada. Samas olin jahmunud, kui madal võib olla usualane kirjaoskus haritud inimeste seas. Näiteid oleks tuua veel teisigi, mis kinnitavad, et usualase kirjaoskuse arendamisel on meie ühiskonnas veel palju ära teha. On rõõmustav, et probleemi olemust on hakatud mõistma. Seda kinnitab ka tõik, et eelkäsitatud küsitluse religiooniõpetuse vajalikkust koolides selgitav tulemus tundus ekspertidelegi üllatav – 68% vastanutest leidis, et ülevaade maailma usunditest peaks olema üldhariduse kooliprogrammis (vastu oli 25%). 54% vastanute hinnangul peaks kooliprogramm sisaldama ülevaadet olulisematest piiblitlugudest.

Ehkki viimase kümnekonna aasta küsitlused on eestlasi näidanud pigem usuleigetena, tuleb religiooni puudutavate küsitluste puhul silmas pidada, et tegemist on väga isikliku, aga ka emotsionaalse valdkonnaga, millele vastates inimesed võivad anda ka vastuolulisi vastuseid. Usk ei pruugi alati mahtuda numbritesse, diagrammidesse, „keskmistesse.“ Samas on usu mõju kõikehõlmav: mõjutades meie mõttemaailma, veendumusi, hoiakuid, käitumist, annab identiteedi ja kuuluvustunde. Usk ja usaldus kuuluvad inimese olemusse, ühendades meid üksteise ja Jumalaga ning avades ja avardades meie maailma. Ja ehkki religiooni omaksvõtt ei too üldjuhul otsest ja nähtavat kasu ega ole ka meie ellujäämiseks vajalik, on enamik maailma inimestest end siiski mõne religiooniga sidunud - suurem osa inimkonnast on ühel või teisel moel usklikud. Ei ole põhjust arvata, et meie, eestlased, teistest rahvustest märkimisväärselt erineksime.

2013. ja 2014. aasta on EELK-s kuulutatud usu-aastateks eesmärgiga uuendada meie koguduste, koguduse liikmete ja kirikuliste usuelu. Meie kodukogudusele annab hea võimaluse oma religioosse identiteedi tugevdamiseks ja juurte tundmaõppimiseks alanud aasta, mil möödub 490. aastat luterliku koguduse asutamisest Haapsalus. Sellele tähtpäevale on kavas ka koguse tegevuses tähelepanu pöörata.

2017. aastal möödub 500 aastat luterlikust reformatsioonist. Reformatsiooni käigus tõsteti usuelu keskmesse taas pühakiri, usk, Jumala arm ja Kristus. Eks ole meilgi põhjust hinnata oma usuelu nende valguses.

Kõik need sündmused, aga ennekõike vajadus ennast pidevalt vaimulikult arendada, võiksid olla piisavateks põhjusteks, et ka enda usualast kirjaoskust arendada ja täiendada: kui tunneme hästi oma (usku), on lihtsam aru saada ka teistest religioonidest, nende tõekspidamistest ja tavadest ning seeläbi suurendada mõistmist ja üksmeelt.

Kristel Engman
EELK Lääne praostkonna vikaarõpetaja

PEAPIISKOPI LÄKITUST KOGUDUSTELE LOE

http://eelk.ee/eelk_uudised/uudis.php?id=671

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA JAANUARIS.

K, 1. jaanuar kl 12.00 Jeesuse nimepäeva ja uusaasta jumalateenistus (toomkirik). Teema: Jeesuse nimel. Teenib õpetaja Tiit Salumäe.
2.-4. jaanuar kl 12.30 orelipooltund toomkirikus – orelil Lia Salumäe - konvendihoone kaudu piletiga.
R, 3. jaanuar kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik). Teenib õpetaja Tiit Salumäe.; **kl 10.30** Vabadussõjas võidelnute mälestuspäeva mälestushetk Vabadussamba juures (Lossiplatsil).
P, 5. jaanuar kl 11 kolmekuningapäeva kontsert-jumalateenistus armulauuga (toomkirik). Teema: Issanda templis. Teenivad õpetaja Tiit Salumäe ja Veli-Matti Hynninen. Laste jõulunäidend. Laulavad koguduse lasteansambel, toomkoor ja segakoor.

E, 6. jaanuar kl 19 aliansspalvus (Jaani kirik). Teenivad Tiit Salumäe ja Peeter Vikman.
T, 7. jaanuar kl 19 toomkooori proov (Jaanisaal).
R, 10. jaanuar kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik). Teenib õpetaja Tiit Salumäe; **kl 13.30** eakate teetund (Jaanisaal); **kl 17** segakooori proov (Jaanisaal).
P, 12. jaanuar kl 11 jumalateenistus armulauaga (Jaani kirik). Teema: Ristimise and. Teenivad õpetaja Tiit Salumäe ja Teno Ilves.
E, 13. jaanuar kl 17.30 segakooori proov (Jaanisaal).
T, 14. jaanuar kl 19 toomkooori proov (Jaanisaal).
R, 17. jaanuar kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).
P, 19. jaanuar kl 11 jumalateenistus armulauaga (Jaani kirik). Teema: Jeesus ilmutab oma jumalikku väge. Teenivad õpetaja Tiit Salumäe ja diakon Meelis Malk.
E, 20. jaanuar kl 17.30 segakooori proov (Jaanisaal).
T, 21. jaanuar kl 19 toomkooori proov (Jaanisaal).
R, 24. jaanuar kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik). Teenib õpetaja Tiit Salumäe; **kl 13.30** eakate teetund (Jaanisaal).
L, 25. jaanuar kl 10.30 Jaanimardikate laulutund (Suur-Lossi 1) **15.30** segakooori lisaproov - laulupeolaulud (Jaanisaal).
P, 26. jaanuar kl 11 jumalateenistus armulauaga (Jaani kirik). Teema: Jeesus äratav usule. Teenivad õpetaja Kari Tynkkynen ja Teno Ilves; **kl 11-12.30** lastekirik (Jaanisaal).
E, 27. jaanuar kl 17.30 segakooori proov (Jaanisaal).
T, 28. jaanuar kl 19 toomkooori proov (Jaanisaal).
N, 30. jaanuar kl 10 Lääne praostkonna õpetajatekonverentsi jumalateenistus armulauaga (Jaani kirik). Teenivad praostkonna vaimulikud.
R, 31. jaanuar kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik). Teenib õpetaja Tiit Salumäe; **kl 13.30** eakate teetund (Jaanisaal); **kl 17** segakooori proov (Jaanisaal).

VEEL INFOT.

2.-5.jaanuar kl 11-15 on avatud Haapsalu piiskopilinnuse konvendihoone-muuseum ja toomkirik. Sissepääs on piletiga. N, R ja L kl 12.30 orelipooltund toomkirikus – orelil Lia Salumäe, sissepääs läbi konvendihoone, piletiga. Vt www.haapsalulinnus.ee

Eestlannast nunna lugu jutustav dokumentaalfilm „Õlimäe õied“ Rändurite klubis
 Reedel, 17. jaanuaril kell 19.00 toimub Nurme bistroo Rändurite klubis (Nurme 1) filmiõhtu, mille režissöör ja stsenaarist Heilika Pikkov esitleb oma dokumentaalfilmi „Õlimäe õied“ (Silmviburlane 2013).
 Film jutustab 80- aastase eesti nunna elukäigust, pikast teekonnast usu juurde ja elust Jeruusalemma õigeusu kloostri. Film esilinastus toimus mais 2013.
 Filmiõhtu on tasuta. Kõik huvilised on oodatud.

VAIMULIK KOMPASS – EESTI KIRIKU KALENDER 2014

Aastakümneid on meie kirikulistele olnud igapäevase vaimuliku elu toetajaks EELK kirikuvalitsuse välja antav Eesti kiriku kalender. Nagu varasemad, sisaldab ka 2014. aasta kalender igapäevaseid Piibli kirjakohti, temaatilisi palveid, ülevaadet kiriklikest pühadest (k.a apostlite ja teiste pühakute ning märtrite mälestuspäevad), lipupäevi, riiklikke pühasid ja tähtpäevi. Igale pühapäevale ja pühale on märgitud nimi ja teema koos iseloomuliku piibisalmiga, liturgiline värv, päeva palve, üks laulusoovitus ning piibililugemised.

Õpetaja Peeter Paenurme koostatud 2014. aasta kirikukalender on eriline ka seetõttu, et sisaldab soovitusi palveteks ning kokkuvõtlikku ülevaadet kirikupühadest, mis loovad oma sisu, sõnumi, traditsioonide ja sümboolikaga meile erilise elurütmi. Algajale pühakirja kasutajale on aga abi kalendri lõpus olevast piibliraamatute lühendite loendist. Kalender annab märkimisväärsemate kirikutegelaste elulooliste daatumite kaudu ka hea ülevaate meie kirikuloost.

ALGAS HAAPSALU 735. SÜNNIPÄEVA AASTA.

Haapsalu linnapea Urmas Sukles kuulutus evangelist Johannese päeval Haapsalu toomkirikus linna sünnipäevaasta avatuks piiskop Hermanni sõnadega linna asutamisürrikust aastast 1279.

Püha ja jagamatu Kolmainisuse nimel. Aamen.

Hermann, Jumala armust Saaremaa kiriku piiskop tervitab kõiki Kristusele ustavaid neitsi kuulsusrikkas Pojas. Me ihaldame, et kõigil, kes käesolevat kirja näevad, oleks teada, et meie, olles asutanud peakiriku Haapsalus ning varustanud meie kanoonikud vajalike eluhoonetega ning sissetulekutega, määrasime ühe paiga linna rajamiseks, kuhu kõik kokku voolaksid ning sinna taanduksid, kes koos meiega tahaksid valida seal elupaiga, ja kui hädavajadus seda nõuaks, kaitsta kirikut oma võimalusekohase toetusega. Me teeme neid ka meiega ja meie kanoonikutega ühisvalduste osalisteks loomusekohtades, metsades, aasadel ja karjamaadel, kes neil, mis on meiepoolt antud, või mis on meie raha eest hangitud, või mis on meie palvel vastristitute, meie naabrite poolt loovutatud karjamaade ja metsade ühisvaldusse, keelates kõige kõvemini, et keegi ei sõandaks ilma kõigi nimetatute nõusolekuta midagi eraldi kasutusele võtta, vaid et kõik oleks ühine ning et igaüks ülalnimetatutest, nagu juba on öeldud, kasutaks oma vajaduseks. Käesoleva jõul lubame ka esialgselt, et nad oma arutatavates ja otsustatavates kohtuasjades järgiksid ja peaksid Riia õigust. Foogti aga ehk kohtuniku valivad nimetatute raehärrad üksmeelse valimisega, kelle, kui need on vajalikul viisil ametisse seatud, kinnitab piiskop, aga kinnitatuna ei saa teda ülalnimetatute poolt ilma juba otsuse langetanud piiskopi nõusolekuta tagandada sellest. Kui keegi arvab endale ülekohut olevat, kannab ta oma asja esmalt raehärrade ette kaebusena, kui neilt õigust ei saavutata, võib ta, kui tahab, piiskopile apelleerida, kes, asjaga tutvunud, mõistab ta õigeks või süüdi, ja mis kohtumõistmisest sisse tuleb, jagatakse võrdselt piiskopi ja ülalnimetatute vahel. Rahalõõmise aga ning selle juurde kuuluva jätab piiskop endale üksi. Et niisiis ülaltoodu jääks kehtivaks ja kindlaks, lasksime käesoleva kirja kinnitada meie ja meie kapiitli pitseriga.

Antud Haapsalus armu aastal tuhat kakssada seitsekümmend üheksa.

*Haapsalu linna asutamisürriku tekst, mis on tuntud 1526. aasta ära kirja järgi. (Tõlkinud Enn Tarvel)
See on kõige vanem meie ajani säilinud kirjalik teade Haapsalu linnast. Haapsalu linna asutajaks oli Saare-Lääne piiskop Hermann I. Asutamisürrikus mainitakse peakirikut ehk toomkirikut. Haapsalu piiskopilinnuses asuv toomkirik on vanim Haapsalu ehitis.*

NOPPEID KOGUDUSE SÜNDMUSTEST DETSEMBRIS.

Detsembris toimunud adventi- ja jõulukontserdid ning jumalateenistused tõid kirikusse rõõmustavalt palju rahvast ning osalejaid jagus kõigile sündmustele. Aitäh kõigile nii suurtele kui väikestele kirikulistele, muusikutele ja muusikasõpradele! Saatku jõulukiriku sära teid ka Issanda aastal 2014!

Toome siinkohal välja mõned nopped väga rikkalikust detsembri sündmuste kalendrist.

8. detsembril sai toomkirikus leeriõnnistuse neli uut koguduse liiget.
Soovime neile palju õnne kogudusega liitumise puhul!

Muusikakooli jõulukontsert Jaani kirikus

14. detsembril andsid traditsioonilise jõulukontserdi Jaani kirikus Haapsalu Muusikakooli õpilased ja õpetajad. Kontserdi võimsa lõppakordi andis kammerorkester dirigent Lehari Kausteli juhatusel. Kontserti olid kogunenud kuulama muusikakooli õpilaste pered ja sõbrad. Kirik oli rõõmsast elevusest ja rahvast tulvil.

Aasa Ellerhein 100

Sündis 16. XII 1913 Tallinnas.
Õppis kooliõpetajaks Haapsalu õpetajate seminaris.
Töötas õpetajana mitmes Läänemaa ja Haapsalu koolis.
Naiskoori Heli asutaja ja dirigent.
Abiellus 1938 Pärt Ellerheinaga.
Haapsalu koguduse pühapäevakooli õpetaja alates 1988.
Autasustatud Haapsalu vapimärgiga 2004.
Vanavanavanaema.

Läänemaa Ühisgümnaasiumi esimene jõuluaktus toomkirikus.

19. detsembril tähistas sügisel tegevust alustanud Läänemaa Ühisgümnaasium oma esimest jõuluaktust toomkirikus. Gümnasistid andsid kooliperele mitmekülgse ja kauni kontserdi. Tervituskõnega esinesid direktor Leidi Schmidt ja kooli monarh Kristjan I. Koguduse poolt ütles tervitussõnad praostkonna vikaarõpetaja Kristel Engman.

Haapsalu Linna Algekooli jõuluaktus toomkirikus.

20. detsembril oli Haapsalu Linna Algekooli jõuluaktus. Laulis lastekoor, kõneles direktor Malle Õiglas. Tervitas praost Tiit Salumäe.

DO-RE-MI kontsert Haapsalu toomkirikus 15. detsembril.

JUHATUSE TÖÖST.

Juhatus kogunes oma kümnendaks koosolekuks 9. detsembril. Päevakorrapunkte oli kaheksa: eelmise juhatuse ja nõukogu koosoleku protokoll läbivaatamine; avaldused, otsused, aruanded, lepingud; käimasolevad tööd; raamatupidamise hetkeseis; koguduse nõukogu otsuste täitmine; tööplaanid; informatsioon ja kohapeal algatatud asjad ning järgmise koosoleku aja määramine.

Võeti teadmiseks juhatuse protokoll nr 9/8 15.11.2013 ja nõukogu koosoleku protokoll nr 2/2 1.12.2013. Kinnitati toetuse kasutamise aruanne maakondliku arendustegevuse programmi projektile „Läänemaa maapiirkonna kirikute ja kalmistute kultuuripärandi säilitamine ja parem kasutamine turismimajanduses.“ Võeti teadmiseks järgmised lepingud: OÜ Katoorega Kooli 6 katuse- pleki paigaldamiseks; Laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kollektiivide otsetoetus; H&M Restudio OÜ poolt Jaani kiriku kiviaaltari konserveerimistööde tööd.

Madis Kütt andis informatsiooni tööde käigust. Ehte 4 hoone katuse vahetusest ja hoone tehnilisest seisust ja Kooli tn. 6 hoone katusepleki paigaldamise käigust.

Tänulik võib olla, et koguduse eelarvest oli 1. detsembriks laekunud 129,9 % ja kulusid oli tehtud 128,4 % eelarvesse planeeritust. Liikmeannetusi oli laekunud 12056,32 €, korjandustest 6307,11 € ning ametitalituste eest 4947,94 €. Juhatus tänab kõiki heldeid annetajaid.

Nõukogu poolt kinnitatud arengukava osas märgiti:

- alates kolmekuninga päevast toimuvad jumalateenistused Jaani kirikus kuni Ülestõusmispüha jumalateenistuseni 19.04 kus liigutakse protsessiooniga Toomkirikusse (v.a Vabariigi aastapäeva jumalateenistus, mis toimub Toomkirikus)
- jumalateenistused De la Gardie hooldekodus ja maakonnahaiglas toibuda vastavalt kokkuleppele
- otsustati korraldada koguduse liikmete päev linna 735 juubeli puhul
- peetakse vajalikuks valmistada kodulehe inglise keelseks variant.

Õpetaja andis informatsiooni lähema aja tegevusest:

- 2.-5.1.2014 Praost Hynnineni ja Loviisa koguduse esimees Juha Turja külaskäik Haapsallu.
- 17-18.01.2014 Praost Veli-Matti Hynnineni 70. sünnipäeva tähistamine Helsingis. Kogudust esindavad Tiit ja Lia Salumäe.
- 5.-12.1.2014 Aliansspalvenädal Haapsalu kogudustes vastavalt kavale. Jumalateenistus Jaani kirikus 6.01.2014 kell 19.00.
- 02.03.2014 toimub koguduse nõukogu koosolek.

Järgmine juhatuse koosolek toimub 13.01.2014.

Tiit Salumäe

SAAME TUTTAVAKS – ÜLLA PARAS.

Haapsalu Püha Johannese koguduse nõukogu otsustas tänava anda koguduse kõrgeima autasu, teeneteristi Ülla Parasele, kes juhtis aastail 2005-2013 sihtasutust Haapsalu Piiskopilinnus. Koguduse nõukogu hinnangul on Ülla Paras teinud andunult tööd piiskopilinnuse muuseumi laiendamisel ja piiskopilinnuse ennistustööde jätkumisel.

Ülla Paras on sündinud ja kasvanud Haapsalus. Ta õppis Tartu ülikoolis ajalugu ja pärast ülikooli lõpetamist naasis Haapsallu. Aastail 1994-2005 töötas ta Läänemaa muuseumis teadurina, pärast seda oli aasta aega Haapsalu linnavalitsuses projektijuht, viies ellu linnuse esimest suurt europrojekti ja valmistades ette teist suurt europrojekti linnuses. Kui 2005. aasta lõpus loodi SA Haapsalu Piiskopilinnus, valiti teda vastloodud asutust juhtima. Seda tegi ta 2013. aasta sügiseni.

2. Jaanuarist on ta uues ametis, temast saab Haapsalu linnavalitsuse arenguspetsialist.

Miks läksid ülikooli just ajalugu õppima ja kuidas nüüd tundub, kas tegid õige valiku?

Ajalugu otsustasin õppima minna juba 8. või 9. klassis. Mind huvitas kunst ja kunstiajalugu. Kunstinäitused, kunstiraamatud, ajaloolised hooned olid minu suur kirg. Ma ei teagi, kust see huvi täpselt alguse sai. Ilmselt oli minu suur mõjutaja ema, kellega käisin lapsest peale väga tihti näitustel ja muuseumides. Mingeid muid valikuid ma ei näinud. Ainult ajalugu ja Tartu ülikool, ei miski muu. Väga rumal muidugi, aga selline ma olen. Kui midagi pähe olen võtnud, siis kas või läbi seina. Hiljem pole ka aru saanud, miks ainult ajalugu. Maailmas on ju nii palju põnevat. Aga otsuseid tehakse oma ajahetkes ja tagantjärele otsuste üle targutamisel pole mõtet.

Kunstiajaloolast minust ei saanud. Ülikooli diplomitöö teema oli hoopis keskaegne Haapsalu. Selle valiku tegemisel oli minu mõjutaja Kalev Jaago, kes andis mulle Haapsalu linnaprivileegide koopiad. Need sütitasid. Haapsalu vanem ajalugu oli nii tundmatu, tahtsin sellest rohkem teada ja nii ma hakkasin Haapsalu teemaga pusima. Nüüd on medievistika Eestis väga tugev, aga 1990ndail veel mitte. Palju põnevat oli avastada. Et Haapsalu ajalugu mind köitis, oli Läänemaa muuseumi minek loogiline. Olen suhteliselt kärsitu iseloomuga ja sügavuti minevat teadlast minust poleks saanud.

Mida on ajalugu sulle õpetanud?

Et pole midagi uut siin päikese all.

Mis ajendas sind liituma Haapsalu Püha Johannese kogudusega?

Koguduse liige olen vist 1988. aastast. Minu inimeseks kujunemise aeg jäi 1980. aastate ärkamisaega. Kristlik maailm oli seni maha vaikitud ja just sel ajal algas Eestis kiriku renessanss. Eks kristlus oli mulle vajalik maailma ja iseenda mõistmiseks. Sügavam arusaam sellest, et inimene küll mõtleb, aga Jumal juhib on muidugi kujunenud aastatega.

Kuidas ühitasid töö linnuse juhina ja koguduse liikmena, kas vastuolusid ei tekkinud? Kas tuleb meelde mõni asi, kus kõhklesid, kummas rollis olla?

Et vastuolusid ei tekiks, olen püüdnud kogu aeg olla neutraalsel positsioonil ja ei ole kandideerinud

koguduse nõukokku. Vastuolusid ei ole tekkinud ja ma ei mäleta ka mingeid kriitilisi momente, sest oleme mõlemad Tiit Salumäega töösajus teineteist respektueerinud ja teineteise põhimõtetest lugu pidanud. Et Tiit Salumäe on olnud SA Haapsalu Piiskopilinnus nõukogus, siis suuremad ja põhimõttelisemad küsimused on niikuinii nõukogus läbi arutatud ja probleeme pole saanud tulla. Põhimõttelised seisukohad ja väärtused loksusid paika kohe sihtasutuse moodustamisel. Suuresti tänu nõukogu esimesele esimehele Olari Taalile liikusid need kohe õigesse sängi ja seepärast hilisemat rapsimist ning vajadust tüüri mingis muus suunas pöörata polnud.

Mida tähendab sulle olla koguduse liige?

See tähendab kuulumist kogukonda. Ega ma aktiivne liige pole olnud, võiksin edaspidi rohkem isiklikult panustada. Ehk see aeg veel tuleb.

Millisena sa Haapsalu kogudust iseloomustad?

Kogudus on alati oma karjase nägu. Haapsalul on väga vedanud. Koguduse õpetaja Tiit Salumäe on tark, maailmale avatud ja hea administreerimisvõimega. Selline on ka kogudus.

Mis valdkonnas tahaksid-saaksid ise kaasa lüüa?

Ajaloo tundmine ja kirjutamine on minu tugevamad küljed. Ehk selles valdkonnas on mind vaja.

Kas uues ametis linnavalitsuses näed ka võimalusi koostööks kogudusega? Kuidas?

Lähen uuele ametikohale 2. jaanuarist ja ei oska praegu täpselt öelda, mis need koostööpunktid võiksid olla, aga kindlasti neid tuleb. Elame, näeme.

Täna kogudust veel kord suure tunnustuse eest! Püüan väärikalt seda suurt au kanda. Tahan veel öelda, et linnuses töötatud aastatega olen järjest enam aru saanud, et kirik elab siis, kui seal toimetavad inimesed, kes peavad seda oma kodukirikuks. Kiriku ehitamise mõte on olnud ikka olla elavate inimeste teenistuses. Kui kirik muutub vaid kontserdisaaliks või muuseumiks, siis ta ei ole enam elav kirik, vaid ainult muuseum või kontserdisaal. Loodan, et toomkirik jääb alati ikka Haapsalu inimeste kodukirikuks. Ja ajaloo on tähelepanuväärne seos Haapsalu linna ja toomkiriku käekäigu vahel. Kui toomkirikul läheb hästi, läheb ka linnal hästi ja vastupidi.

Lehte Ilves

SIRVIDES KOGUDUSE KROONIKAT.

164 aastat tagasi

Lumi. [1850. aasta]17. jaanuari öösel ja päeval valitses meeletu torm, mille sarnast ei mäletanud ükski inimene. Lumi oli nii kõrge, et mitmed eeslinna majad olid lumega täiesti kaetud ja inimesed pidid end lume alt välja kaevama. Linnas oli mitu tänavat lume alla mattunud, mitmel mitte eriti madalal majal ulatus lumi katuse servani. Jumala suure armu läbi ei kaotanud siiski ükski selle koguduse liige rajuilmaga oma elu.

140 aastat tagasi

Alles 1. jaanuaril [1874] külmetas ja sadas veidi lund.

Alles 22. jaanuaril külmus kinni Noarootsi meri.

29. jaanuaril külmus kinni Vormsi meri.

/.../

14. jaanuaril tõusis meri tormi tõttu märkimisväärselt kõrgemale kui tavaliselt sellistel puhkudel.

79 aastat tagasi

Peaaegu terve [1935. aasta] jaanuarikuu vältel (alates Kolmekuningapäevast kuni veebruarini) jutlustasid sinn teised pastorid: Soosaar, praost [Konrad] v. zur Mühlen, Bidder (sisemisjon), Poolakes, sest kohalik pastor [Ralph von zur Mühlen] oli raskesti haige ja põdes grippi.

Lood valis välja Maria Strauss.

SÜNNIPÄEVAD JAANUARIS.

1. jaanuar	Helga Kilter	87
	Mare Tarang-Hennum	
2. jaanuar	Riina Teller	
4. jaanuar	Inga Teppor	45
5. jaanuar	Elfriede Vihterpal	
6. jaanuar	Ergo Solovjov	
7. jaanuar	Kärt Haan	
	Markus Lauringson	
8. jaanuar	Maiko Sirts	35
9. jaanuar	Annaliisa Martson	
10. jaanuar	Silvi Birk	
	Tamara Pajo	75
	Aili Kaur	
	Julia Minarik	
	Marion Kaareste	
11. jaanuar	Sebastian Salumäe	
12. jaanuar	Aliida Võhma	88
	Thea Boman	
	Siim Gontmacher	
13. jaanuar	Hans Joosep Lõhmus	
15. jaanuar	Kerli Laubert	30
16. jaanuar	Ants Aido	
	Maire Uusen	
	Martten Soome	
17. jaanuar	Valeri Šipulin	
18. jaanuar	Alari Truuver	
20. jaanuar	Riina Lõhmus	
21. jaanuar	Heli Kaljulaid	40
	Tanel Tammet	
22. jaanuar	Ravel Öövel	
23. jaanuar	Tiiu Kelviste	
	Kai Kallas	
24. jaanuar	Helen Pihel	40
25. jaanuar	Marko Kasepalu	
	Kirsi Rank	
	Evelin Korjus	
27. jaanuar	Renee Logberg	
	Meriliis Leemet	
29. jaanuar	Märt Paju	
31. jaanuar	Elo Jürise	
	Vendo Jugapuu	
	Helen Hepner	30
	Kristel Roosiorg	
	Matteus Kalda	10

Palju õnne sünnipäevaks!

MART SALUMÄE PAJATAB.

Viljandis asusid vanasti Tartu tänaval praeguse Grand Hotel Viljandi hoone esimesel korrusel kõrvuti apteek ja raamatupood. Suvisel ajal olid apteegi müügisaali kummaski otsas asuvad välisused avatud, et õhk pääseks paremini liikuma. Keegi vanem proua sisenes apteeki, ostis oma rohud ning väljus. Ta seadis sammud raamatupoe suunas ja tegeles käies oma ridiküli sisu põhjaliku sorteerimisega. Mär gates avatud ust astus ta sealt sisse. Pilku tõstes leidis ta end uuesti apteegi müügisaalist ja küsis apteekrilt: "Kas ma olen seesama daam, kes just hetk tagasi siin viibis?"

JAANUARI JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

Aga mina loodan sinu peale, Issand!

Ma ütlen: "Sina oled mu Jumal!" Sinu käes on kõik mu ajad. Psalm 31:15-16

Hermann Hesse kirjutab ühes luuletuses: "... ja igas alguses on võlujõudu, mis on me toeks ja kaitseks eluajal."

Inimloomusele on tõesti omane, et iga uue algusega voolab meisse otsekui uut jõudu. Tekib soov midagi muuta, teha kõike paremini ja õigemini kui enne, võtta tõsisemalt oma kohustusi, olla igas mõttes parem inimene. Nii on see iga uue aasta alguses, uue kooliaasta alguses, uuel töökohal, kooselu alguses lähedase inimesega, ühise tee alguses koos Jumalaga. See on Jumalalt endalt pärinev jõud meie taganttõukamiseks, et me suudaksime ja tahaksime vastu võtta häid otsuseid.

Paraku näitab elu, et uusaastalubadused on sageli juba kevadeks ununenud. Me ei ole tahtnud või suutnud pidada tõotusi, mida oleme andnud iseendale, kaasinimestele või Jumalale. Enamasti kukub kõik välja "nii nagu alati".

Pühakiri ütleb, et Jumal ei ole ainult alguste Jumal, Tema käes on kõik meie ajad. Jumalalt pärineb ka jõud meie häid otsuseid ellu viia, ent selle jõu vastuvõtmiseks tuleb meil endil usaldada kogu oma aeg Jumala kätte. Et meie elus ei oleks "Jumalale eraldatud aega" ja "minu oma aega". Jumalale ei kuulu ainult see aeg, mis me veedame kirikus, jumalateenistustel, palvekambris või Pühakirja lugedes. Ainult siis, kui elame iga oma eluhetke Temale lootes, Tema tahet otsides, Tema juhtimisele kuuletudes, suudame alustatud tee lõpuni käia ja head otsused teoks teha.

**Issand Jeesus,
tee minuga, mida Sina tahad, nii ajas kui igavikus.
Ma tahan end loovutada Sinule, et kõiges täita Sinu tahet.
Luba mul ainult Sind armastada
ja olla igavesti Sinule auks ja rõõmuks.
Aamen, Jeesus! Sinu kätte usaldan ma oma vaimu.**

**Gerhard Tersteegen, 1697-1769
käsitöölaine, rahvajutlustaja, vaimulik kirjanik**

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNENE KOGUDUS

KOGUDUSE KANTSELEI. Kantselei on avatud esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kl 9-15. Ametitalituste osas ja kohtumine koguduse õpetaja Tiit Salumäega soovitav leppida eelnevalt kokku (tel. 52 80635).

Diakoonia annetusmüük on avatud: E, K, R kl 9.30-13.

Toomkirik ja muuseum. Vaata www.haapsalulinnus.ee Toomkirik ja konvendihoone avatud ettetellimisel. Kontakt: Marika Peberg, tel 5184664, 4725346.

Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

Jaani kirik. Külalistele avatud vastavalt kokkuleppele koguduse kantsleiga.

Telefon 473 7166, 473 7167, 528 0635.

E-post haapsalu@eelk.ee

Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>

Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu

Pangakonto SEB 10602003965006; Swedbank 1120274032.

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-post lisatakse kirjasajajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Eesti kiriku elust saab lugeda <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

TOIMETUS

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 4737 166, 4737 167, 4737 017, 5280 635.

Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com; 5289 527.

Lydia Kalda E-post: haapsalu@eelk.ee; lydia.kalda@hotmail.com; 53477 633.

Lia Salumäe E-post: lia.salumae@gmail.com; 53039 835.

Lehte Ilves E-post: lehte@le.ee

Ingrid Laasi E-post: ingridlaasi@hotmail.ee

Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee

Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de

Teno Ilves E-post: teno.ilves@mail.ee

Koguduse häälekandja Johannese Sõnumid ilmub septembrist 2008 kord kuus. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Seinaleht asub Haapsalu toomkirikus stendil, koguduse kantsleis ja Jaani kirikus. E-postiga saadame lehe neile, kelle aadress on meil teada. Ootame teie kõigi abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Selleks palume anda teada e-posti aadress koguduse kantsleisse.